

Adresseliste

Trondheim, 02.07.2015

Deres ref.:  
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):  
2015/1322

Saksbehandler:  
Jan Paul Bolstad

## **Avslag på søknader om ekstraordinære uttak av jerv i region 5- Hedmark våren 2015**

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, avslår Miljødirektoratet nevnte søknader om ekstraordinære uttak av jerv innenfor Hedmark fylke.

Miljødirektoratet viser til søknader om ekstraordinære uttak av jerv fra Løten og Vang Beitelag datert 31. mars, Storfjellet beitelag SA datert 13. april og Sølendalen Havnelag datert 11. mai 2015.

### **Søknadene**

Søknadene gjelder felling av jerv i beiteområdene for å forhindre skade på sau under beitesesongen 2015.

### **Bakgrunn**

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål om 39 årlige ynglinger av jerv. De tre siste årene (2012-2014) er det registrert henholdsvis 68, 44 og 52 ynglinger av jerv på landsbasis.

Etter naturmangfoldloven er jerv fredet. Det er likevel mulig å felle jerv med hjemmel i unntaksbestemmelsene i naturmangfoldloven, herunder § 18 første ledd b), for blant annet å forhindre skade på husdyr eller tamrein.

Hensynet til levedyktig næringsvirksomhet i landbruket, samt hensynet til bosetting og livskvalitet i områder med rovvilt, medfører at forvaltningen ikke kan legges opp på en slik måte at det overordnede hensynet til rovvilt alene kan tillegges vekt. Forvaltningen må derfor være differensiert. Det innebærer at bruken av ulike tiltak og virkemidler må legges opp på en måte som så langt det er mulig differensierer mellom de ulike interesser i ulike geografiske områder. Det er likevel et generelt vilkår at tillatelse til felling bare kan gis dersom fellingen ikke vil være skadelig for bestandens overlevelse.

## Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets beslutning i saken.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) lyder:

*«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»*

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 5.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere i vedtaket. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnadene ved miljøforringelse. Vedtaket gjelder ekstraordinært uttak av jerv og det er ikke aktuelt å stille fordyrende vilkår i vedtaket. Direktoratet anser derfor ikke § 11 som relevant i saken.

Direktoratet legger til grunn at denne beslutningen blant annet bygger på kunnskap om jervens bestandssituasjon. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldloven § 8.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

*Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse-innlandsfisk (...)*

*b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)*

*Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.*

*Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)*

#### Rovviltforskriften § 1 (Formål):

*Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.*

*Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.*

#### Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

*I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)*

*Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.*

#### Rovviltforskriften § 13 (Direktoratet for naturforvaltnings myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

*Direktoratet for naturforvaltning kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)*

#### Direktoratets vurdering

##### Generelt:

Direktoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling

av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

I representantforslag 163 S (2010-2011) punkt 2.2.4 heter det:

*I de tilfeller der lisensfelling ikke gir tilfredsstillende uttelling, skal miljøforvaltningen så langt det er mulig sørge for at resterende kvote tas ut i de områdene lisensfellingskvote er gitt. Uttak i det som av rovviltnemndene er definert som prioriterte beiteområder i de enkelte regionene blir prioritert.*

Videre om jerv:

*Når det gjelder jerv, konstateres det at lisensfelling per i dag ikke fungerer tilfredsstillende. Det skal fortsatt være målsetting om at lisensfelling skal bli hovedvirkemiddelet i bestandsreguleringen av jerv, slik at ekstraordinære uttak av ynglelokaliteter over tid kan reduseres til et minimum.*

*Uttak av jerv gjennomført av miljøforvaltningen skal så langt det er mulig gjennomføres under lisensfellingsperioden, men likevel slik at uttak gjennomføres på en kostnadseffektiv måte.*

Når direktoratet skal vurdere behovet for ekstraordinære uttak, vurderes hovedsakelig skadehistorikken/skadepotensialet i de ulike områdene, samt de føringer som er lagt i regional forvaltningsplan i forhold til den differensierte forvaltningen av jerv. Videre gjøres det vurderinger knyttet til bestandstall og felling av jerv siste år.

#### Politiske og forvaltningsmessige rammevilkår:

Det nasjonale bestandsmålet for jerv er etter behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) fastsatt til 39 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften § 3. Det nasjonale bestandsmålet på jerv er videre fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. I region 5 - Hedmark det mål om 5 årlige ynglinger av jerv.

Direktoratet legger til grunn at det nasjonale bestandsmålet på jerv er fordelt på ulike forvaltningsregioner, og at de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12 er ivarettatt. Dette innebærer at avgrensingen av regioner med eller uten mål om ynglinger av jerv er foretatt ut fra en samlet vurdering, og forventes å gi de beste samfunnsmessige resultater.

#### Om bestandssituasjonen og overvåking av jerv:

Direktoratet vil vise til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. Rapporteringsfristen for overvåking av jerv er 1. oktober hvert år.

NINA rapport 1086 gir den siste oppdaterte oversikten over antall verifiserte ynglinger av jerv i hver region, og for hele landet. Årene 2012-2014 er det verifisert henholdsvis 68, 44 og 52 ynglinger av jerv på landsbasis. I 2014 ble det gjennomført hiuttak ved 12

hilokaliteter, slik at netto antall ynglinger før beitesesongen 2014 var på 40 ynglinger. Direktoratet konstaterer at antall ynglinger ligger nært det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige ynglinger av jerv.

De tre siste årene er det registrert henholdsvis 10, 7 og 10 ynglinger av jerv innenfor region 5. Av de 10 ynglingene i 2014 ble det gjennomført uttak ved 2 tilfeller, slik at netto antall ynglinger før beitesesongen 2014 var 8 ynglinger.

Offentlige avgjørelser som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen jervebestanden utsettes for, jf. naturmangfoldloven § 10. Rovdata beskriver den genetiske situasjonen for jerv i Sør-Norge som utfordrende, grunnet liten utveksling av individer fra nordøst til områdene vest for Østerdalen. Utover enkelte påkjørsler og predasjon, skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling. Miljøforvaltningen har i stor grad har oversikt over den samlede belastningen.

#### Forvaltning av jerv i region 5:

Rovviltnemnda i region 5 har vedtatt en regional forvaltningsplan for rovvilt i sin region. I forvaltningsplanen er det etablert en geografisk differensiert forvaltning i regionen. Dette innebærer at bruken av forebyggende og konfliktdempende tiltak og andre virkemidler må legges opp på en måte som så langt det er mulig differensierer mellom de ulike interesser i ulike geografiske områder. Rovviltnemnda har delt regionen inn i områder prioritert for beitedyr og områder som er viktig for å oppnå bestandsmålene for rovvilt, og viktige beiteområder (blå og grønne områder). Det er lagt opp til en viss fleksibilitet i forhold til å tillate yngling av enkelte av rovviltartene i grønt og blått område. Samtidig er det lagt vesentlig vekt på å prioritere beitedyr i den delen av regionen med størst tetthet av sau på beite, samt områder med samisk tamreindrift.

Åmot, Løten og Hamar kommuner, Ringebu og Stor-Elvdal kommuner og Alvdal og Folldal kommuner hvor respektive beiteområder er en del av, er i forvaltningsplanen for region 5 Hedmark definert som områder hvor beitedyr har prioritet (grønt område) samt områder det skal differensieres imellom (blå områder).

#### **Direktoratets konklusjon**

Jerv er fredet etter Lov 29. mai 1981 om jakt og fangst av vilt (viltloven) og Lov 19. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Samtidig er det slik at jerv volder skade på næringsutøvelse, husdyr- og tamreinnæring. For blant annet å forhindre skade på husdyr og tamrein kan rovvilt felles med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b). Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, jf. rovviltforskriften §§ 9 og 13, mens regulering av bestandsstørrelsen

skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt (gaupe), jf. rovviltforskriften §§ 10, 11 og 13.

Direktoratet viser til rovviltforliket i 2011, hvor det påpekes at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Områder med mål om yngling av jerv forvaltes slik at det nasjonale bestandsmålet for regionen nås og opprettholdes, mens i områder uten mål om yngling har beitedyr høyest prioritet. Region 5 er delt inn i et område med mål om ynglende bestander av jerv og et område prioritert for beitedyr. Dette betyr at det vil være ulik terskel for å iverksette fellingstillatelse på jerv i disse områdene. Dette er imidlertid ikke det samme som at det er en null-toleranse for tilstedeværelse av jerv i områder uten mål om ynglende bestander for jerv. Direktoratet viser til at enkeltindivider av jerv vil kunne bevege seg over store områder.

I vedtak om lisensfellingskvote for region 5 for 2014/2015, ble det åpnet for å felle 16 jerv. Lisensfellingsperioden pågikk frem til 15. februar 2015. 11 jerver ble felt under lisensfellingsperioden. Direktoratet gjorde i etterkant av lisensfellingsperioden en vurdering og prioritering på områder som var aktuelle for ekstraordinære uttak av jerv i samarbeid med rovviltnemnda i regionen. Det ble gjennom våren 2015 gjennomført flere uttak av jerv. Den 9. april ble det gjennomført hiuttak av tre valper og ei tise i Engerdal kommune. Den 10. april ble det gjennomført hiuttak av to valper og ei tise i Folldal kommune. Den 20. april ble det gjennomført hiuttak av to valper og ei tise i Stor-Elvdal kommune. Det er tatt ut enkeltdyr (en hunn og en hann) i Tolga og Os i Hedmark kommuner den 3. mai. Den 5. mai ble det gjennomført hiuttak av to valper og ei tise i Os i Hedmark. Den 6. mai ble det gjennomført hiuttak av to valper og ei tise i Tolga kommune. Totalt er det tatt ut 18 jerv på ekstraordinære uttak våren 2015 i Hedmark. Dette betyr at av en kvote på 16 jerver for region 5 i 2014/2015 er det felt 29 jerv i perioden 10. september 2014 - 6. mai 2015. Av disse er 26 jerv felt i områder prioritert for beitedyr. Innenfor områder med mål om yngling av jerv må tiltak iverksettes i beitenæringen for å redusere skadepotensialet.

**På bakgrunn av vurderingene over og med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, avslår Miljødirektoratet nevnte søknader om ekstraordinære uttak av jerv innenfor Hedmark fylke.**

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for Miljødirektoratet, jf. § 32.

Hilsen  
Miljødirektoratet

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur*

Morten Kjørstad  
fagdirektør

Jan Paul Bolstad  
seniorrådgiver

Adresseliste:

|                         |                          |      |         |
|-------------------------|--------------------------|------|---------|
| Sørendalen Havnelag     | Flyplassvegen 15         | 2340 | LØTEN   |
| Løten og Vang Beitelag  | Landet Gård, Østsida 603 | 2480 | KOPPANG |
| Storfjellet Beitelag SA |                          |      |         |

Kopi:

|                                                     |                    |      |       |
|-----------------------------------------------------|--------------------|------|-------|
| Rovviltnemnda i region 5 c/o Fylkesmannen i Hedmark | Postboks 4034      | 2306 | Hamar |
| Fylkesmannen i Hedmark                              | Postboks 4034      | 2306 | Hamar |
| Klima- og miljødepartementet                        | Postboks 8013 Dep  | 0030 | OSLO  |
| Landbruks- og matdepartementet                      | Postboks 8007, Dep | 0030 | OSLO  |